

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA (curs 2015-2016)

Títol de l'assignatura (pla d'estudis): Sistema Literari i Sistema Cultural

Subtítol de l'assignatura: Modernitat i avantguardes a les literatures hispàniques

Codi de l'assignatura: 30794

Tipus: Obligatòria Optativa

Nombre de crèdits (ECTS): 5 ECTS

Idioma en el qual s'imparteix: Castellà

Professor responsable: Ródenas de Moya, Domingo

Descriptor:

Aquesta assignatura pretén estudiar el sistema literari dels anys vint i trenta en les literatures espanyola i hispanoamericana, en què es decidia el sentit de la modernitat cosmopolita i l'assimilació de les insurreccions estètiques de l'avantguarda. S'examinarà la constitució d'una xarxa de programes estètics, creadors, mediadors i plataformes de difusió (editorials, revistes, premsa diària ...) que va permetre que es configurés un problemàtic camp literari transcontinental. Van ser agents molt actius en aquest camp Alfonso Reyes, José Ortega i Gasset, Vicente Huidobro, Jorge Luis Borges, Guillermo de Torre o Victòria Ocampo, així com grups intel·lectuals com els que es van aglutinar al voltant de les revistes Martín Fierro i Sud (Argentina), Contemporanis (Mèxic), Revista d'Avanç (Cuba) o Revista d'Occident i La Gaceta Literària (Espanya). L'assignatura se centrarà en els casos d'Espanya, Mèxic i Argentina i prestarà atenció a les propostes artístiques més innovadores.

Objectius formatius:

1. Capacitat per utilitzar els conceptes de sistema literari i de les connexions que s'estableixen entre els agents i institucions d'aquest sistema com a eines d'anàlisi i interpretació del camp cultural.
2. Introduir la complexitat de la modernitat estètica (Modernisme i Vanguardia) en les seves expressions centrals i perifèriques.
3. Coneixement dels processos de modernització literària a Espanya i Hispanoamèrica, especialment en relació a l'estètica d'avantguarda, els seus programes, productors, mediadors i resultats artístics.

Programa:

1. Nocions de sistema cultural i camp literari.
2. Modernisme: centralitat i perifèria. Nacionalisme i cosmopolitisme.
3. Xarxes intel·lectuals i mediacions. Indústria editorial i institució crítica: el cas de Guillem de Torre.
4. Episodis de la modernitat espanyola (1918-1936): la crítica literària i la narrativa d'avantguarda.
5. La modernitat perifèrica hispanoamericana (I): Mèxic. De Alfonso Reyes a Octavio Paz.

6. La modernitat perifèrica hispanoamericana (II): Argentina. De Victoria Ocampo i Jorge Luis Borges.

Competències generals i específiques associades a l'assignatura:

Competències generals:

- CB6. Tenir i comprendre coneixements que aportin una base o una oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o l'aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.
- CB7. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- CB8. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Competències transversals:

- CT1. Capacitat de crítica i d'autocrítica.
- CT2. Capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- CT3. Capacitat de relacionar de manera informada coneixements propis de diferents àmbits i disciplines.

Competències específiques:

- CE1. Aprofundir en el coneixement d'una especialitat, com són la literatura, l'art i el pensament, i desenvolupar alhora una visió transversal.
 - RA1. Reconèixer els models teòrics que descriuen les interaccions sistèmiques entre literatura, art i pensament, així com les seves manifestacions pràctiques.
 - RA2. Dominar instruments de reflexió, d'anàlisi i d'interpretació propis de la formació avançada en les disciplines humanístiques.
 - RA3. Mostrar coneixements de la producció cultural.
- CE2. Que els estudiants hagin demostrat capacitat per relacionar diferents discursos culturals tant des d'una perspectiva contemporània com històrica.
 - RA1. Analitzar productes artístics procedents de diferents tradicions culturals.

- CE3. Elaborar anàlisis comparatives amb aportacions significatives de la literatura, l'art i el pensament.
 - RA1. Presentar una visió crítica de les orientacions principals de la disciplina i la seva història amb exemples pràctics.
 - RA2. Dominar les relacions entre literatura i arts visuals, i en general els problemes plantejats per correspondència i intercanvi entre discursos verbals i visuals en la cultura actual.

- CE4. Que els estudiants mostrin capacitat de reflexió, d'anàlisi i d'interpretació de fenòmens culturals.
 - RA1. Reflexionar sobre les preguntes i els corrents més importants en el moment actual relacionats amb la disciplina.
 - RA2. Analitzar i interpretar els problemes de fenomenologia aplicats als estudis propis de la disciplina.
 - RA3. Aplicar habilitats interdisciplinàries per aprofundir en la interpretació d'un fenomen cultural.

- CE5. Que els estudiants hagin demostrat un ús rigorós de mètodes d'investigació per a l'elaboració d'un projecte de recerca que aportï aspectes originals en l'anàlisi d'una temàtica rellevant en el camp dels estudis avançats en humanitats.
 - RA3. Dominar els conceptes, les tècniques i els mètodes de treball propis de la disciplina.

Metodologia d'ensenyament:

L'assignatura tindrà 20 hores d'ensenyament presencial amb el grup sencer i la resta de les hores de contacte amb el professor es faran en grups més petits i tutories obligatòries. A més de les classes, el procés d'aprenentatge inclou lectures, grups de discussió i altres activitats formatives assignades pel professor.

Criteris i procediments d'avaluació:

La forma d'avaluació de totes les assignatures del màster és l'avaluació continuada. Segons les normes acadèmiques dels màsters oficials de la UPF, l'avaluació continuada s'ha de basar en un mínim de tres fonts d'avaluació, proves o exercicis realitzats durant el període lectiu de classes. Per fonts d'avaluació s'ha d'entendre pràctiques de seminaris, ressenyes, informes de lectura, informes orals, esquemes o propostes per treballs, treballs en equip, etc. Convindrà que aquestes fonts siguin objectivables i estiguin documentades. Es poden afegir, a més a més, altres criteris com la participació en les discussions a classe. A causa que l'avaluació continuada és aquella que es realitza durant el període lectiu, tots els materials a avaluar en les assignatures del màster tenen com a termini màxim de presentació l'últim dia del període d'exàmens del trimestre en què s'imparteix l'assignatura, període establert al calendari acadèmic de la UPF. Les normes acadèmiques dels màsters

oficials de la UPF estableixen que hi ha una única convocatòria per curs acadèmic per cada assignatura o activitat formativa.

Bibliografia seleccionada:

- Bourdieu, Pierre: *Las reglas del arte. Génesis y estructura del campo literario*, Barcelona, Anagrama, 1995.
- Dimic, M. V., Itamar Even-Zohar, J. Lambert et alia: *Teoría de los polisistemas*, ed. de Montserrat Iglesias Santos, Madrid, Arco Libros, 1999.
- García Canclini, Néstor: *Culturas híbridas. Estrategias para entrar y salir de la modernidad*, México, Grijalbo, 1990.
- Gracia, Jordi, y Domingo Ródenas de Moya: *Pensar por ensayos en la España del siglo XX*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 2015.
- Iglesias Santos, Montserrat (ed.): *Teoría de los polisistemas*, Madrid, Arco/Libros, 1999.
- Mainer, José-Carlos: *Historia de la Literatura Española. 6. Modernidad y nacionalismo, 1900-1939*, Barcelona, Crítica, 2010.
- Millares, Selena (ed.): *En pie de prosa. La otra vanguardia hispánica*, Madrid/Berlín, Iberoamericana/Vervuert, 2014.
- Ortega, Julio: *El sujeto dialógico. Negociaciones de la modernidad conflictiva*, México, Fondo de Cultura Económica, 2010.
- Rama, Ángel: *La ciudad letrada* [1984], Montevideo, Arca, 1998.
- Rogers, Gayle: *Modernism and the New Spain. Britain, Cosmpolitan Europe, and Literary History*, Oxford, Oxford University Press, 2012.
- Ródenas de Moya, Domingo: *Travesías vanguardistas. Ensayos sobre la prosa del Arte Nuevo*, Madrid, Devenir, 2009.
- Sanz Roig, Diana, ed.: *Bourdieu después de Bourdieu*, Madrid, Arco/Libros, 2014.
- Sarlo, Beatriz: *Una modernidad periférica: Buenos Aires 1920 y 1930*, Buenos Aires, Nueva Visión, 1998.
- Serrano, Carlos, y Serge Salaün (eds.): *Los felices años veinte. España, crisis y modernidad*, Madrid, Marcial Pons, 2006.
- Wollaeger, Mark, y Matt Eatough (eds.): *The Oxford Handbook of Global Modernisms*, Oxford University Press, 2012.